

בית המדרש "תורת דוד"
ע"ש הגה"צ רבי דוד בר חן זצ"ל - רבה של שדרות,
והרבנית רות בר חן ע"ה

"תורת דוד"

השיעור השבועי

פרשת פקודי
(החודש)

תשפ"ה

(שנה ח', גליון מס' 383)

שיעורי הרב אליהו בר חן

e0527191965@gmail.com | 052-719-1965

השיעור השבועי מתקיים בכל יום שלישי **באמצעות הזום**

לקבלת קישור כניסה:

052-719-1965 / 055-557-0895

זמן תחילת השיעור:

שעון קיץ - 20:30

שעון חורף - 20:00

לקבלת הגיליון השבועי בדוא"ל:

נא שלחו הודעה לכתובת: k.torat.david@gmail.com

תחת הכותרת "גיליון שבועי"

פרשת פקודי - החודש התשפ"ה

"גבול שמות פל יעברון"

א. "אלה פקודי המשכן, משכן העדות, אשר פקד על פי משה, עבדת הלויים, ביד איתמר בן אהרן הכהן. ובצלאל בן אוּרִי בן חור למטה יהודה, עשה את כל אשר צוה יהוה את משה", (שמות, לח', כא' - כב').
"החדש הזה לכם ראש חדשים, ראשון הוא לכם לחדשי השנה", ("פרשת החודש". שמות, יב' - ב').

ב. על מאמר הכתוב בפרשתנו ¹, "ובצלאל בן אוּרִי בן חור למטה יהודה, עשה את כל אשר צוה יהוה את משה", כתב רש"י הקדוש:
"אשר צוה משה - אין כתיב כאן, אלא 'כל אשר צוה ה' את משה'.

אפילו דברים שלא אמר לו רבו, הסכימה דעתו למה שנאמר למשה בסיני,

כי משה צוה לבצלאל: לעשות תחילה כלים, ואחר כך משכן.

אמר לו בצלאל: מנהג עולם, לעשות תחילה בית, ואחר כך משים כלים בתוכו.

אמר לו ²: כך שמעתי מפי הקדוש ברוך הוא.

אמר לו משה: בצל אל היית?

כי בוודאי כך צוה לי הקדוש ברוך הוא,

וכן עשה, המשכן תחילה, ואחר כך עשה הכלים".

ומקור דבריו הקדושים, הוא מדברי הגמרא במסכת ברכות ³:

¹ שמות, לח' - כב'.

² היינו:

משה רע"ה לבצלאל.

³ נה' ע"א.

"אמר רב שמואל בר נחמני, אמר רבי יונתן -

בצלאל, על שם חכמתו נקרא.

בשעה שאמר לו הקדוש ברוך הוא למשה: **לך אמור לו לבצלאל, עשה לי משכן ארון וכלים,**

הלך משה, והפך,

ואמר לו ⁴: **עשה ארון וכלים ומשכן.**

אמר לו ⁵: **משה רבינו, מנהגו של עולם, אדם בונה בית, ואחר כך מכניס לתוכו כלים,**

ואתה אומר, עשה לי ארון וכלים ומשכן,

כלים שאני עושה, להיכן אכניסם?

שמא כך אמר לך הקדוש ברוך הוא, עשה משכן ארון וכלים?

אמר לו ⁶: **שמא בָּצַל אֵל הֵיית וידעת??!**

אמר רב יהודה אמר רב -

יודע היה בצלאל, לצרף אותיות שנבראו בהן שמים וארץ,

כתיב הכא ⁷, 'וַיִּמְלֵא אֹתוֹ רוּחַ אֱלֹהִים, בְּחָכְמָה בְּתַבּוּנָה וּבְדַעַת',

וכתיב התם ⁸, 'ה' בְּחָכְמָה יָסַד אֶרֶץ, כּוֹנֵן שָׁמַיִם בְּתַבּוּנָה',

⁴ היינו:

משה רע"ה לבצלאל.

⁵ היינו:

בצלאל למשה רע"ה.

⁶ היינו:

משה רע"ה לבצלאל.

⁷ שמות, לה' - לא'.

⁸ משלי, ג' - יט'.

וכתיב ⁹, 'בְּדַעְתּוֹ תְּהוֹמוֹת נִבְקָעוּ'.

והנה, בעניין הדין ודברים שהיה בין משה רע"ה לבצלאל, שומא עלינו לעיין:

- א. היתכן שמשה רע"ה יעשה היפך מדברי הבורא ית"ש?
- ב. מה הוא עומק העניין, באותו דין ודברים, שהיה בין משה רע"ה לבצלאל?
- ג. מפני מה, נסמך אותו העניין שהיה בצלאל יודע לצרף את אותיות הקודש, לעניין מלאכת המשכן?

ג. ובביאור העניין, כתב הגה"ק בעל "בת עין" זיע"א ¹⁰, וזה תורף דבריו:
עיקר עבודתו של האדם, בימי חלדו, בעולם הזה, הוא, להיות בחינת "מרכבה לשכינה",
ובחינת "מרכבה לשכינה", היא, שגופו של האדם יהיה מוכן וראוי לקבל את אור שכינתו יתברך.

והכנה זו, נעשית, על ידי שיקדש האדם את פיו ולשונו,
שלא זו בלבד, שלא יהיה בהם צד עבירה כלל ועיקר,
אלא, שיהיו מקודשים וטהורים, בדברי תורה ותפילה, מצוות ומעשים טובים.
והכנה זו, נקראת בשם "כלים",

שעל ידם, יש לו לאדם "כְּלֵי קִיבוֹל", לצורך השראת שכינתו יתברך.
וממילא, ללא הכנה זו, כאשר אין לו לאדם "כְּלֵי קִיבוֹל", לא יוכל אור שכינתו יתברך לשכון בתוך האדם.

והנה, ידועים ומפורסמים, דבריו של ה"זוהר הקדוש" ¹¹ -
"פִּתְחָא וְאָמַר, 'וְעֲשִׂיתָ שְׁלֶחַן עֲצֵי שִׁטִּים' וְגו' ¹², וכתב, 'וְנִתְּנָה עַל הַשְּׁלֶחַן לֶחֶם פָּנִים' וְגו' ¹³.

⁹ משלי, ג' - כ'.

¹⁰ בריש פרשתן.

¹¹ פרשת "בלק", דף קצב' ע"א.

כָּל אִינוֹן מֵאֲנִי קוֹדֶשָׁא, בְּעָא קוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמַעַבְדָּא קַמִּיהּ, לְאַמְשָׁכָא רוּחָא
קִדְשָׁא מַעֲיָלָא לְתַתָּא¹⁴ ."

והיינו -

שתכליתם של "כלי המשכן", נועדו, לצורך קבלת אור שכינתו יתברך, בעולמות
התחתונים.

ומשכך, נתקשה בצלאל -

"כלים שאני עושה, להיכן אכניסם"!!

והיינו -

באם בני ישראל, לא יכינו את גופם, אשר הוא בבחינת "משכן", בקדושה
ובטהרה, כְּכֵלִים לקבלת אותם האורות,

היאך ישכון אור שכינתו יתברך על בני ישראל!!

ועל כך הסכים משה רע"ה!

ברם, סברתו העיקרית של משה רע"ה, היתה -

שהכלי העיקרי, אשר גורם לאדם להיות בבחינת "כלי", לקבלת אותם האורות,

הוא, "מידת הענווה"!

שכן, על ידי מידה נעלית זו, זוכה האדם להאמין שכל מעלותיו וכשרונותיו, אינם
באים מחמתו,

וכל אשר יש לו, הוא בבחינת "מתנת חנם", שנתן לו הבורא ית"ש.

¹² שמות, כה' - כג'.

¹³ שמות, כה' - ל'.

¹⁴ ותרגום דבריו הקדושים:

פִּתַּח וְאָמַר, 'וְעִשִּׂיתָ שְׁלֶחַן עֲצֵי שִׁטִּים' וְגו' (שמות, כה' - כג'), וְכָתוּב, 'וְנָתַתָּ עַל הַשְּׁלֶחַן לֶחֶם פָּנִים' וְגו' (שמות,
כה' - ל').

כל אותם כלי קדש, רצה הקדוש ברוך הוא לעשות לפניו, להמשיך רוח קדש מלמעלה למטה.

ומחמת שמשה רע"ה היה הסמל של "מידת הענווה", וכמאמר הכתוב ¹⁵,
 "וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עָנָו מְאֹד",

לא היה לו צורך של הכנת כלים, לצורך השראת שכינתו יתברך, ובדמות
 "המשכן",

שכן, הכלי הגדול ביותר, היה כבר מושרש בתוכו.

וראיה לדבר -

ממאמר הכתוב בריש פרשתן ¹⁶, "אֵלֶּה פְּקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן, מִשְׁכַּן הָעֵדֻת, אֲשֶׁר פָּקַד עַל
 פִּי מֹשֶׁה, עֲבַדְתָּ הַלְוִיִּם, בְּיַד אִיתָמָר בֶּן אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן",

שכן, ראשי התיבות של המילים, "אֵלֶּה פְּקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן, מִשְׁכַּן הָעֵדֻת", עולים
 בגימטריא למניין "ענוה" ¹⁷,

שמחמת ש-"מידת הענווה", היתה מושרשת בו במשה רע"ה,

על כן, הוא ציווה מתחילה את בצלאל, לבנות קודם את "כלי המשכן", הגורמים
 לקבלת האורות העליונים,

שכן, על ידי מידה זו, יש לו לאדם כלים גדולים עד למאוד.

וטעם הדבר, שבצלאל לא הסכים עמו בזה, הוא -

שכן, מידה זו, אינה נתונה אצל הכל, כי אם אצל היחידים אשר הבורא ית"ש
 קורא בדור,

ומשכך, רק אותם היחידים, יכולים להגיע לידי קבלת האורות הנזכרים לעיל,

ברם, שאר באי עולם, היאך יזכו לזה!?

ומשה רע"ה, בענוותנותו כי רבה, חשב, שכל באי עולם שייכים בזה.

¹⁵ במדבר, יב' - ג'.

¹⁶ שמות, לח' - כא'.

¹⁷ היינו:

ראשי התיבות הנ"ל, עולים בגימטריא למניין 131,

וכמו כן, מילת "ענוה", עולה בגימטריא למניין זה.

ועל כך, הסכים עמו הבורא ית"ש! עד כאן תורף דבריו הקדושים.
והנה, בעניין "יראת שמים", כתב ה"זוהר הקדוש"¹⁸ :
"אית בר נש, דדחיל מקודשא בריהּ הוא, בגין דייחון בנהי ולא ימותון,
או דחיל, מעונשא דגופיה, או דממוניה,
ועל דא, דחיל ליה תדיר.
אשתכח יראה, דאיהו דחיל לקודשא בריהּ הוא, לא שוי לעקרא.
אית בר נש, דדחיל מן קודשא בריהּ הוא, בגין דדחיל מעונשא דההוא עקרא,
ועונשא דגיהנם.
תרינ אליו, לאו עיקרא דיראה אנון, ושרשא דיליה.
יראה, דאיהי עקרא,
למדחל בר נש למאריה, בגין דאיהו רב ושלטי, עקרא ושרשא דכל עלמין, וכלא
קמיה כלל חשיבין.
כמה דאתמר¹⁹, 'וכל דיירי ארעא כלל חשיבין'.
ולשוואה רעותיה, בההוא אתר דאקרי יראה²⁰."

¹⁸ הקדמה, דף יא' ע"ב.

¹⁹ דניאל, ד' - לב'.

²⁰ ותרגום דבריו הקדושים:

יש אדם, שיירא מהקדוש ברוך הוא, כדי שיחיו בניו ולא ימותו,
או שיירא, מענש של גופו, או של ממונו,
ועל כן, ירא ממנו תמיד.
נמצאת היראה, שהוא ירא מן הקדוש ברוך הוא, לא שם אותה לעקר.
יש אדם, שפחד מן הקדוש ברוך הוא, משום שפחד מענש אותו העולם, ומענש הגיהנם.
שני אלה, לא עקר של יראה הם, והשרש שלו.
יראה, שהיא עקר,

ולאור דבריו הקדושים, של הגה"ק בעל "בת עין" זיע"א, הנזכרים לעיל, נראה לבאר בזה:

שאותה יראת שמים שהיתה בו במשה רע"ה, היתה התכלית הנרצית, שהיא בבחינת "יראת הרוממות",

ויראת שמים זו, היא אשר מסמלת את גודל ענוותנותו.

ולגודל ענוותנותו, רצה משה רע"ה, לעשות את הכלים תחילה, וכפי גודל זכייתו הרוחנית.

ברם, בצלאל, העיר לו, שלא כל בני ישראל שייכים בכך, וכמו שנתבאר לעיל.

ד. בעניין חכמתו של בצלאל, מצינו בדברי רבותינו ז"ל. וכדלהלן:

א. על מאמר הכתוב ²¹, "וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, רְאוּ קָרָא יְהוָה בְּשֵׁם בְּצִלְאֵל בֶּן אוּרִי בֶן חוּר, לְמִטָּה יְהוּדָה", כתב רש"י הקדוש:

"'חורי' - בנה של מרים היה".

א. וביאור דבריו הקדושים, הינם על פי דברי רבותינו ז"ל במדרש ²², על מאמר הכתוב ²³, "וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, רְאוּ קָרָא יְהוָה בְּשֵׁם בְּצִלְאֵל בֶּן אוּרִי בֶן חוּר, לְמִטָּה יְהוּדָה":

"מה ראה להזכיר כאן 'חורי'?

אלא, בשעה שבקשו ישראל לעבד עבודת כוכבים, נתן נפשו על הקדוש ברוך הוא, ולא הניחן,

עמדו, והרגוהו.

שאדם ירא מרבובו, משום שהוא גדול ושליט, עקר ושרש של כל העולמות, והכל לפניו קלא חשובים,

כמו שנאמר (דניאל, ד' - לב'), 'וכל דירי הארץ כאינם חשובים'.

ולשים את רצונו, באותו המקום שנקרא יראה.

²¹ שמות, לה' - ל'.

²² שמות רבה, פרשה מח', ב'.

²³ שמות, לה' - ל'.

אמר לו הקדוש ברוך הוא, חייך, שאני פורע לך...

אמר לו, חייך, כל בנים היוצאים ממך, אני מגדלם שם טוב בעולם".

ב. עוד מצינו בדברי רבותינו ז"ל במדרש²⁴, על מאמר הכתוב²⁵, "ויאמר משה אל בני ישראל, ראו קרא יהוה בשם בצלאל בן אורי בן חור, למטה יהודה":

"וכל השבח הזה, מנין לו?

משפט יהודה!

ומהיכן זכה לכל החכמה הזאת?

בזכות מרים!

שנאמר²⁶, 'ויעש להם בתים',

ומה היו הבתים?

בית הכהנה, ובית המלכות.

יוכבד, נטלה כהנה ומלכות, אהרן כהן גדול, משה מלך,

שנאמר²⁷, 'ויהי בישרון מלך'.

ומרים נטלה חכמה, שהעמידה בצלאל".

ג. עוד מצינו בדברי רבותינו ז"ל במדרש²⁸, על מאמר הכתוב²⁹, "ויהי כי יראו המינלדת את האלהים, ויעש להם בתים":

"ומרים, יצא ממנה בצלאל, שהיה מלא חכמה,

דכתיב³⁰, 'ונאמלא אתו רוח אלהים' וגו'.

²⁴ שמות רבה, פרשה מח, ה'.

²⁵ שמות, לה' - ל'.

²⁶ שמות, א' - כא'.

²⁷ דברים, לג' - ה'.

²⁸ שמות רבה, פרשה א', טז'.

²⁹ שמות, א' - כא'.

וַעֲשֵׂה אֶרְוֹן לְתוֹרָה, שְׁנַקְרָאת 'טוֹב'."

ובביאור העניין, נראה לבאר בזה, שחכמתו של בצלאל, היתה נעוצה, הן במרים הנביאה ע"ה, הן ביהודה והן בחור. וכדלהלן:

א. מרים הנביאה ע"ה, אמו של חור:

מסרה את נפשה, בעבור הבורא ית"ש,

ובמסירות נפשה, כאשר היה אחיה - משה רע"ה, בתיבה, נאמר ³¹, "וַתִּתְּצַב אַחֲתוֹ מִרְחָק, לְדַעַה מֶה יַעֲשֶׂה לוֹ".

והיינו, שבמסירות נפשה, היו מונחים עסקי המים.

ב. יהודה, אבי זקנו של כלב בן יפונה - בעלה של מרים הנביאה ע"ה ³²:

מסר אף הוא את נפשו, בעבור הבורא ית"ש, במעשה תמר,

ובמסירות נפשו, היו מונחים עסקי המים.

שכן, במעשה הודאתו במעשה תמר, הוא זכה להציל את בניו,

וממילא, הוא זכה לקיים את מצוות פריה ורביה, שנקראת "מיין דוכרין ומיין נוקבין".

ובעניין זה, צא ולמד, מה שכתב הגה"ק בעל "שם משמאל" זיע"א ³³:

"כי סוכות דוגמת המקדש, ועליו נרמז ³⁴, 'הַבִּיאֲנִי הַמֶּלֶךְ הַדָּרִי, נְגִילָה וְנִשְׁמָחָה בְּךָ' - זה סוכות זמן שמחתנו,

³⁰ שמות, לא' - ג'.

³¹ שמות, ב' - ד'.

³² זה לשון קודש של רש"י הקדוש, (שמות, יז' - י):

"חור - בנה של מרים היה, וכלב - בעלה".

³³ פרשת "אמור", שנת תרפב'.

³⁴ שיר השירים, א' - ד'.

- וברש"י³⁵, בפסוק³⁶, 'אֶף עֲרִשְׁנוּ רַעְנָה' - המקדש קרוי מטה, שנאמר ביואש³⁷,
בְּחֶדֶר הַמְּטוֹת אֲשֶׁר בְּבֵית ה', על שהם פריין ורביין של ישראל,
וזהו, ובחג נידונין על המים³⁸, רומז למיין דוכרין ומיין נוקבין".
- ג. חור, בנה של מרים הנביאה ע"ה - זקנתו של בצלאל:
מסר אף הוא את נפשו, בעבור הבורא ית"ש, במעשה העגל,
ובמסירות נפשו, היו מונחים עסקי המים,
שכן, הוא מסר את נפשו בעבור התורה הקדושה, הנקראת מים³⁹,
וכמאמר הכתוב⁴⁰, "הוֹי כָּל צֶמֶא לָכוּ לַמֵּיִם, וְאֲשֶׁר אֵין לוֹ כֶּסֶף לָכוּ שִׁבְרוּ וְאָכְלוּ,
וּלְכוּ שִׁבְרוּ בְּלוֹא כֶּסֶף, וּבְלוֹא מַחִיר יֵין וְחָלָב".
- ה. בעניין הנחת המלח על שולחנו של האדם, מצינו כדלהלן:
א. במסכת ברכות⁴¹, הביאה הגמרא, לדבריו של רבא בר שמואל משום רבי
חייא:
"אֵין הַבּוֹצֵעַ רִשְׁאֵי לַבְּצוּעַ, עַד שִׁיבִיאוּ מֶלֶח אוֹ לַפֶּתַן - לַפְּנֵי כָל אֶחָד וְאֶחָד".
- ב. ושם בגמרא⁴², מצינו לדבריו של רב:

³⁵ רבינו זיע"א, העתיק כאן את לשונו של רש"י הקדוש, בפסוק דלהלן.

³⁶ שיר השירים, א' - טז'.

³⁷ דברי הימים ב', כב' - יא'.

³⁸ ראש השנה, טז' ע"א.

³⁹ בבא קמא, יז' ע"א.

בבא קמא, פב' ע"א.

עבודה זרה, ה' ע"ב.

⁴⁰ ישעיה, נה' - א'.

⁴¹ מ' ע"א.

⁴² מד' ע"א.

"כל סעודה שאין בה מלח, אינה סעודה".

ג. כתב אדונינו הרמב"ם זיע"א ⁴³ :

"אין הבוצע רשאי לבצע, עד שיביאו מלח או לפתן - לפני כל אחד ואחד".

ד. כתב ה"שולחן ערוך" זיע"א ⁴⁴ :

"לא יבצע, עד שיביאו לפניו מלח או לפתן - ללפת בו פרוסת הפציעה".

ה. כתב הרמ"א זיע"א ⁴⁵ :

"ומכל מקום, מצוה להניח על כל שלחן מלח קדם שיבצע,

כי השלחן דומה למזבח, והאכילה לקרבן,

ונאמר ⁴⁶ , 'על כל קרבןך תקריב מלח' ⁴⁷ .

והוא מגן מן הפרעניות ⁴⁸ ."

ו. כתב ה"כף החיים" זיע"א ⁴⁹ :

"ומצווה זו, מוטלת על הנשים, להכין מלח בשולחן.

וידוע, שאשתו של לוט היתה נציב מלח, על אשר לא רצתה להביא מלח על השולחן ⁵⁰ .

וצריך להשאיר המלח על השולחן, עד אחר ברכת המזון".

⁴³ פ"ר מהלכות ברכות ה"ג.

⁴⁴ או"ח, סימן קסז', סעיף ה'.

⁴⁵ או"ח, סימן קסז', סעיף ה'.

⁴⁶ ויקרא, ב' - יג'.

⁴⁷ בית יוסף, בשם שבולי הל'קט.

⁴⁸ תוספות והגהות אשרי פ'ק כ'צד מברכין.

⁴⁹ או"ח, סימן קסז', סעיף קטן מ'.

⁵⁰ "חט לאלפים" (או"ח, סימן קסז', אות ח'), להגה"ק רבינו אליעזר פאפו זיע"א.

- ז. ובביאור טעם הדבר, שצריך האדם להשאיר את המלח עד לאחר ברכת המזון, כתב ה"כף החיים" זיע"א⁵¹, משמו של השל"ה הקדוש זיע"א⁵² :
- "שיהא כדוגמת מזבח המכפר, דכתיב⁵³, 'על כל קרבן תקריב מלח', וגם הוא מגין מן הפורענות".
- ח. כתב ה"כף החיים" זיע"א⁵⁴ :
- "איתא במדרש : כשישראל יושבין על השולחן, וממתינים זה עם זה עד שיטלו ידיהם, והם בלא מצוות, השטן מקטרג עליהם, וברית מלח מגן עליהם⁵⁵".
- ט. כתב ה"כף החיים" זיע"א⁵⁶, משמו של ה"מגן אברהם" זיע"א⁵⁷ :
- "אף על גב, דאין אנו נוהגין באכילת מלח אחר הסעודה, משום דיש בפת מלח, מכל מקום, מצווה להניחו על השולחן".
- י. עוד כתב שם ה"כף החיים" זיע"א :
- "ולפי דעת המקובלים, לא די בהנחת המלח על השולחן, אלא, צריך לטבל בו גם כן פרוסת המוציא, ואפילו אם הפת נקייה ויש בה מלח".
- יא. כתב ה"כף החיים" זיע"א⁵⁸, משם ספר "חופת אליהו רבה"^{59 60} :

⁵¹ או"ח, סימן קפ' סעיף קטן ג'.

⁵² קיצור של"ה, (בית מנוחה, אות א').

⁵³ בית יוסף, בשם שבז"ל הל'קט.

⁵⁴ או"ח, סימן קסז', סעיף קטן מב'.

⁵⁵ תוספות, (ברכות, מ' ע"א. בד"ה "הבא מלח").

⁵⁶ או"ח, סימן קסז', סעיף קטן מג'.

⁵⁷ או"ח, סימן קסז', סעיף קטן טו'.

⁵⁸ או"ח, סימן קע', סעיף קטן פ'.

⁵⁹ אשר בסוף ספר "ראשית חכמה", (שער ה').

⁶⁰ וכן כתב הגה"ק רבינו חיים פאלג'י זיע"א, ("יפה ללב", אות טו').

"חמישה דברים נאמרו בגרגיר ⁶¹ : מאיר עיניים, מצהיל פנים, מרבה זרע, מרבה כוח, ממעט כשפים".

יב. כתב הגה"ק רבינו חיים ויטאל זיע"א ⁶² :

"אחר שתבצע הלחם, צריך לטבול פרוסת המוציא במלח,

ותכוין, כי 'לחם' ו-'מלח' אותיות שוות.

אבל, השינוי הנמצא בהם, כי הלחם רומז אל ג' הוי"ו"ת שהם גימטריא 'לחם',

והם סוד ג' חסדים שביסוד, הנודעים.

ומלח, הוא ג' הוי"ו"ת של הגבורות שביסוד, הנמתקות, כנודע.

ותכוין, למתק ה-ג' גבורות, על ידי החסדים, על ידי טיבול זה,

כי כל מלח, הוא קצת מרירות ודין".

ויעויין עוד, בדברי רבינו זיע"א, בספריו הקדושים - "שער הכוונות" ⁶³ , ו-"שער טעמי המצוות" ⁶⁴ .

יג. עוד כתב רבינו זיע"א ⁶⁵ :

"בעניין תיקון הנפש, הזהירני מאוד מורי זלה"ה -

בכוונת התפלה ובפרט בברכת שמע קולינו, ולשים מלח על השלחן, ולכוין רגליו בעת הקדושה, ושיאמר עלינו לשבח ועל כן נקווה".

יד. עוד כתב רבינו זיע"א ⁶⁶ , משמו של רבינו האר"י הקדוש זיע"א :

⁶¹ היינו:

באוכל גרגיר מלח.

⁶² בספרו הקדוש "שער המצוות", (פרשת "עקב").

⁶³ דף קא' ע"א

⁶⁴ פרשת "ויקרא".

⁶⁵ בספרו הקדוש "פרי עץ חיים", (שער תיקון חצות, פרק ד').

⁶⁶ בספרו הקדוש "שער הפסוקים", (פרשת "בראשית", דרוש ד').

"והנה, בזמן שבית המקדש קיים, על ידי הקרבנות הנקרבים שם, היו מתבררים ומתתקנים כל המדרגות.

כי האדם, היה נתקן, על ידי התשובה והווידוי, שהיה מתודה שם על קרבנו.

והבעלי חיים, היו נתקנים, על ידי הקרבן עצמו.

והצומח, על ידי המנחות והנסכים.

והדומם, על ידי המלח, שהוא דומם,

וזהו סוד פסוק ⁶⁷, 'עַל כָּל קֶרְבָּנְךָ תִּקְרִיב מֶלַח'."

טו. אזהרה גדולה, הזהיר רבינו האר"י הקדוש זיע"א, לתלמידו הגה"ק רבינו חיים ויטאל זיע"א ⁶⁸ :

"גם ציווני, שאזהר מכמה דברים אלו: פסיעה גסה, גאווה, מיעוט אכילה, כוונת תפילה בברכת השיבה שופטינו, בברכת הנהנין, מלח להיות על השולחן, שלא לשתות מים אחר המזון, להיזהר בכבוד החברים."

טז. כתב רבינו הרי"ח הטוב זיע"א ⁶⁹ :

"מצווה להביא מלח, ויטביל הפת שלוש פעמים במלח, כי כן צריך על פי הסוד,

ויכווין, שהלחם הוא מספר שלוש פעמים הוי"ה, שהם שלושה חסדים, והם ממתקים שלוש גבורות הרמוזים במלח, שהם גם כן מספר שלוש פעמים הוי"ה, כמנין 'מלח'.

ואם בירך המוציא, ולא הביאו לו המלח, לא ימתין, אלא יבצע מיד ויאכל, ובעת שיביאו המלח אחר כך - יטבול בו שארית הפרוסה שלוש פעמים.

וראוי שיניח המלח על השולחן עד אחר ברכת המזון, דהשולחן דומה למזבח,

וכתיב ⁷⁰, 'עַל כָּל קֶרְבָּנְךָ תִּקְרִיב מֶלַח'.

⁶⁷ ויקרא, ב' - יג'.

⁶⁸ "שער הגלגולים", (הקדמה לט').

⁶⁹ בספרו הקדוש "בן איש חי", (שנה ראשונה, פרשת "אמור", סעיף י').

⁷⁰ ויקרא, ב' - יג'.

וגם הוא מסוגל להגין מן הפורענויות".

והנה, בעניין הנחת המלח בעת בדיקת חמץ, כתב רבינו הרי"ח הטוב זיע"א ⁷¹ :
"המנהג, שמוליכין עם הבדק קערה שנותנין בתוכה חתיכת לחם וסכין, כדי
לחטט בה בחורין וסדקין.

ויש נוהגין, לתת עשרה פתיתי חמץ בזוויות הבית קודם בדיקה, כדי שימצאם
הבדק ויבערם.

ופה עירנו בגדאד, נוהגין להניח בקערה הנזכרת מעט מלח,

והטעם, דהשטן וגונדא דיליה, מתקנאין במצוות בדיקת החמץ הרבה,
ולכן, מוליכין עם הבדק מלח, לדחות המשטינים והמקטרגים, על דרך שאמרו
בְּהַשְׁמַתְּ הַמֶּלֶךְ עַל הַשּׁוֹלָחַן.

ועוד טעם אחר, דעושין כן לסימנא טבא, שנזכה לשנים רבות לבדוק בכל שנה
ושנה, דהמלח הוא סימן לקיום,

דכתיב ⁷² , 'בְּרִית מֶלֶךְ', שהוא דבר המתקיים".

והנה, בעניין לקיחת המלח ביד בעת ספירת העומר, כתב הגה"ק רבינו ברוך
אסבאג זיע"א ⁷³ :

"סגולה, וסוד גדול -

בלילה הראשון של ספירת העומר, יקח בידו קצת מלח,

ויקרא מזמורים אלו: 'שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד שְׁמַחְתִּי בְּאִמְרֵים לִי' ⁷⁴ , ומזמור 'לְדָוִד
ה' לֹא גָבַהּ לְבָי' ⁷⁵ , ומזמור 'שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד הִנֵּה מָה טוֹב וּמָה נָעִים' וגו' ⁷⁶ .

⁷¹ בספרו הקדוש "בן איש חי", (שנה ראשונה, פרשת "צו", סעיף ו').

⁷² במדבר, יח' - יט'.

⁷³ בספרו הקדוש "מנחת משה", (דיני ספירת העומר - דינים דלעומר).

⁷⁴ תהילים, קכב' - א'.

⁷⁵ תהילים, קלא' - א'.

⁷⁶ תהילים, קלג' - א'.

ואחר כך, יאמר תפילה זו -

יהי רצון מלפניך ה' אלוֹקינו ואלוֹקי אבותינו, שבזכות ספירת העומר אשר צויתנו בתורתך, ובזכות שמותיך הקדושים והטהורים, היוצאים מראשי תיבות וסופי תיבות, ובזכות אבותינו הקדושים אברהם יצחק ויעקב, שיהיה זה המלח לי לשמי ⁷⁷ - ולכל מי שישא המלח הזה עליו, יהיה לו למגן וציונה, מדבר וממגפה, ומעין הרע, וכל דבר רע, אמן כן יהי רצון".

1. על מאמר הכתוב ⁷⁸, "וְכָל קָרְבָּן מִנְחָתְךָ בַּמֶּלֶח תִּמְלֹחַ, וְלֹא תִשָּׁבֵית מֶלֶח בְּרִית אֱלֹהֶיךָ מֵעַל מִנְחָתְךָ, עַל כָּל קָרְבָּנְךָ תִּקְרִיב מֶלֶח", כתב רבינו בחיי זיע"א:
"ועל דרך הקבלה -

יש במלח, שני כוחות משתנים, זה היפך זה,
והם, המים והאש.

ובכוח חמימות האש, המייבשו והמגלידו, חוזר מלח.

ואם כן, יש בעצם המלח כוח המים והאש, שהם כנגד שתי המידות שבהם קיום העולם,

והם, מידת רחמים ומידת הדין.

ומטעם זה, אמר ⁷⁹, "וְלֹא תִשָּׁבֵית מֶלֶח בְּרִית אֱלֹהֶיךָ",

קרא ברית אלהיך, מלח, לפי שבו יתקיים ויכרת העולם.

וכמו שאמרו ⁸⁰, ראה שאינו יכול להתקיים בדין, שיתף עמו מידת רחמים.

וכן, המלח, מקיים ומכרית,

⁷⁷ פלוני בן פלוני,

או לשם מי שירצה.

⁷⁸ ויקרא, ב' - יג'.

⁷⁹ ויקרא, ב' - יג'.

⁸⁰ בראשית רבה, פרשה יד', טו'.

כי הוא מקיים ומעמיד הבשר זמן מרובה, ונותן טעם בכל המאכלים,

והוא מכרית גם כן, כי המקום המלוח, לא יעלה בו כל עשב,

וכעניין שכתוב ⁸¹, 'אֶרֶץ מְלָחָה, וְלֹא תִשָּׁב',

וכתיב ⁸², 'גִּפְרִית וְמֶלַח, שֶׁרָפָה כָּל אֶרְצָה'."

ומעתה, יובנו דבריו של ה"זוהר הקדוש" ⁸³, בביאור הפסוק הנ"ל. וכדלהלן:

"רַבִּי אֲחָא אָמַר -

כְּתִיב ⁸⁴, 'וְלֹא תִשָּׁבִית מֶלַח בְּרִית אֱלֹהֶיךָ מֵעַל מִנְחָתְךָ, עַל כָּל קִרְבָּנְךָ תִּקְרִיב מֶלַח',

וְכִי אֲמַאי מֶלַח?

אָלַא, בְּגִין דְּאִיהוּ מְמַרְק וּמַבְשֵׁם מְרִירָא לְאַטְעָמָא, וְאִי לֹאוּ הוּי מֶלַחָא, לֹא יָכִיל
עֲלֵמָא לְמַסְבֵּל מְרִירָא.

הָדָא הוּא דְכְּתִיב ⁸⁵, 'כִּי כַּאֲשֶׁר מִשְׁפָּטֶיךָ לְאֶרֶץ, צִדֵּק לְמַדּוֹ יִשְׁבִּי תִבְלִי',

וְכְּתִיב ⁸⁶, 'צִדֵּק וּמִשְׁפָּט מְכֹון כְּסָאָךָ'.

וּמֶלַח, אִיהוּ בְּרִית דְּעֲלֵמָא קְיִימָא בִּיה,

דְכְּתִיב ⁸⁷, 'אִם לֹא בְּרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה, חֲקֹות שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שִׁמְתִּי'.

בְּגִין כֵּן, אֶקְרִי 'בְּרִית אֱלֹהֶיךָ', וְאֶקְרִי יָם הַמֶּלַח, וְיִמָּא אֶקְרִי עַל שְׁמִיה ⁸⁸."

⁸¹ ירמיה, יז' - ו'.

⁸² דברים, כט' - כב'.

⁸³ חלק א', דף רמא' ע"ב.

⁸⁴ ויקרא, ב' - יג'.

⁸⁵ ישעיה, כו' - ט'.

⁸⁶ תהילים, פט' - טו'.

⁸⁷ ירמיה, לג' - כה'.

⁸⁸ ותרגום דבריו הקדושים:

רַבִּי אֲחָא אָמַר -

וביאור העניין :

דהנה, מכוח התולדה של המידות "חסד וגבורה", נוצרה מידת "תפארת",
אשר כמוה כ-"ברית", בהיותה מקשרת וממזגת את ב' המידות גם יחד.
ואף מתולדת המידות "אש ומים", המְכַנְנִים כנגד ב' מידות "חסד וגבורה",
נוצר המלח, אשר כמוהו כ-"ברית", בהיותו מקשר וממזג את ב' המידות גם יחד,
ומממתק את כל הדינים ⁸⁹.

ז. בעניין אשת לוט, מצינו ב"פרקי דרבי אליעזר" ⁹⁰ :

כתוב (ויקרא, ב' - יג'), 'ולא תשבית מלח ברית אֲלֵהֶיךָ מֵעַל מִנְחָתְךָ, עַל כָּל קֶרֶבֶנְךָ תִּקְרִיב מִלַּח',
וכי למה מלח?
אלא, משום שהוא מְמַרְק ומְבַשֵּׁם אֶת הַמֵּר לַתֵּת לוֹ טַעַם, וְאִם לֹא הָיָה מִלַּח, לֹא יִכּוֹל הָעוֹלָם לִסְבֹּל אֶת
הַמֵּר.
זֶהוּ שִׁכְתוֹב (ישעיה, כו' - ט'), 'כִּי כַּאֲשֶׁר מִשְׁפָּטֶיךָ לֹאֲרֹץ, צִדֵּק לִמְדוֹ יִשְׁבִּי תִבֵּל'.
וְכֵתוֹב (תהילים, פט' - טו'), 'צִדֵּק וּמִשְׁפָּט מִכּוֹן כְּסָאֲךָ'.
וּמִלַּח, הִיא בְּרִית שֶׁהָעוֹלָם עוֹמֵד בּוֹ,
שִׁכְתוֹב (ירמיה, לג' - כה'), 'אִם לֹא בְּרִיתִי יוֹמֵם וְלַיְלָה, חֻקּוֹת שְׁמַיִם וְאָרֶץ לֹא שִׁמְתִּי'.
וְלִכֵּן נִקְרָא 'בְּרִית אֲלֵהֶיךָ', וְנִקְרָא יָם הַמִּלַּח, וְהַיִּם נִקְרָא עַל שְׁמוֹ.
⁸⁹ ומרגניתא טבא, מצאתי בהקדמת הספר הקדוש שו"ת "נודע ביהודה", מבן המחבר הגה"ק רבינו שמואל
סג"ל לנדא זיע"א:
"כאשר נודע לחכמי הטבע, שעמדו על הבחינה, כשחילקו גוויית האדם לחלקיו, על ידי חכמת הכימיה,
נמצא, שגוף האדם, מורכב: ממים, ושמן, וסיד, ומלח.
ומצאו במופת, שכל אדם אשר בעת חייו, היה יותר חריף ובעל שכל, יש בו יותר מחלקי המלח.
ובזה, יש לפרש כוונת חז"ל במסכת קידושין (כט' ע"ב): 'הוא ללמוד, ובנו ללמוד ... אם היה בנו זריז
וממולח ... בנו קודמו'.
ורבים לא ידעו לפרש, מהו זה ממולח ...
ולפי דעתי, הכוונה הוא, שבנו ממולח. דהיינו, שיש לו הרבה חלקי מלח. לרמז, שהוא חריף ובעל הבנה".
⁹⁰ סוף פרק כה'.

"עדיית, אשתו של לוט, נכמרו רחמיה על בנותיה הנשואות בסדום,
והביטה אחריה, לראות אם היו הולכות אחריה אם לאו.
וראתה אחריה השכינה, ונעשית נציב מלח, ועדין היא עומדת.
כל היום לוחכים אותה השוורים, ויורדת על רגליה, ובבקר צומחת,
שנאמר⁹¹, 'ותבט אשתו מאחרי, ותהי נציב מלח'".
ויעיין עוד בזה, בדברי רבותינו ז"ל במדרש⁹², על מאמר הכתוב⁹³, "ותבט אשתו
מאחרי, ותהי נציב מלח":
"רבי יצחק אמר, שחטאה במלח!
באותו הלילה, שבאו המלאכים אל לוט, מה היא עושה?
הולכת אל כל שכנותיה, ואומרת להן: תנו לי מלח שיש לנו אורחים,
והיא מכוונת, שיכירו בהן אנשי העיר.
על כן⁹⁴, 'ותהי נציב מלח'".
עוד דרשו רבותינו ז"ל בעניין זה⁹⁵:
"אמר רבי יצחק, מצות גדולה עמדה על המלח!
דהוא אמר לה, הב לאלין אכסניא קליל מלח,
והות אמרה ליה, אף הדא סוניתא בישא, את בעי מילפא הכא?!⁹⁶".

⁹¹ בראשית, יט' - כו'.

⁹² בראשית רבה, פרשה נא, ה'.

⁹³ בראשית, יט' - כו'.

⁹⁴ בראשית, יט' - כו'.

⁹⁵ בראשית רבה, פרשה נ, ד'.

⁹⁶ היינו:

באותה הסעודה, שהיו המלאכים אל לוט, היתה מריבה גדולה בין לוט לאשתו, בעניין המלח,
שכן, לוט ביקש מאשתו, שתביא מעט מלח לאורחים,

ולאור המתבאר לעיל⁹⁷, בגודל מעלת הכנסת אורחים, כתב הגה"ק רבי נח גד וינטרוב זיע"א⁹⁸:

דהנה, למדנו במסכת שבת⁹⁹, שגדולה הכנסת אורחים, יותר מקבלת פני שכינה. ובמסכת חגיגה¹⁰⁰, למדנו, שבזמן שבית המקדש היה קיים, מזבח מכפר על האדם. ועתה שאין בית המקדש קיים, שולחנו של האדם מכפר עליו בהכנסת אורחים¹⁰¹.

ומטעם זה, אנו נותנים מלח על השולחן, וכפי שהיה המלח בקורבנות¹⁰².

ואשת לוט, שהיתה צרת עין, לא רצתה להכניס אורחים ולהאכילם, ולפיכך, כאשר באו המלאכים אל שולחנה, היא לא רצתה לתת להם מלח, בכדי שלא תערב סעודתם עליהם.

ומשכך, במעשיה אלו, היא ביטלה את מעלת הכנסת אורחים, אשר היא גדולה "יותר" מהקבלת פני שכינה.

ולכך, כאשר היא הביטה לאחוריה, וראתה את השכינה הקדושה, תיכף ומיד היא נעשתה לנציב מלח,

שכן, בביטול מצווה זו, היא לא הורגלה בהקבלת פני השכינה.

ובשונה מן הרגיל במצווה זו, אשר כבר הורגל לראות את פני השכינה. והבן.

והנה, בעניינה של אשת לוט, כתב הגה"ק רבינו מנחם ריקאנטי זיע"א¹⁰³:

אך היא, באה אליו בטרוניא: אף את המנהג הרע הזה, את רוצה ללמד במקומינו?!

⁹⁷ באות ב'.

⁹⁸ בפירושו הקדוש "טוב עין" (סוף פרק כה'), על "פרקי דרבי אליעזר".

⁹⁹ קכז' ע"א.

¹⁰⁰ כז' ע"א.

¹⁰¹ על פי דברי רש"י הקדוש.

¹⁰² וכמו שנתבאר לעיל באות ה'.

¹⁰³ בראשית, יט' - כו'.

"וסוד העניין תבין מברית מלח, וגם מימי הים המלוחים ירמזו לזה, וכבר דברתי בו".

ח. על מאמר הכתוב ¹⁰⁴, "וְכָל קָרְבָּן מִנְחָתְךָ בְּמִלַּח תִּמְלַח, וְלֹא תִשָּׁבֵית מִלַּח בְּרִית אֶלֶּהֶיךָ מֵעַל מִנְחָתְךָ, עַל כָּל קָרְבָּנְךָ תִּקְרִיב מִלַּח", כתב רש"י הקדוש:

"שהברית כרותה למלח, מששת ימי בראשית,

שהובטחו המים התחתונים, ליקרב במזבח במלח, וניסוך המים בחג".

ויעויין עוד בזה, בדברי רבותינו ז"ל במדרש ¹⁰⁵:

"אמר רבי פרכיה -

לא פִּרְשׁוּ הַמַּיִם הַתַּחְתּוֹנִים מִן הָעֲלִיּוֹנִים, אֶלָּא בְּבִכְיָה,

הָדָא הוּא דְּכִתִּיב ¹⁰⁶, 'מִבְּכֵי נְהָרוֹת חִבְשִׁי'.

רבי תנחום, מיייתי לה מן הקא ¹⁰⁷, 'עֲשֵׂה אֶרֶץ בְּכַחוֹ' וגו' לְקוֹל תִּתֵּן הַמּוֹן מַיִם וְגו',

וְאֵין 'לְקוֹל', אֶלָּא בְּכֵי,

הֵיךְ מֵה דְּאֵת אָמַר ¹⁰⁸, 'קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע'."

ויעויין עוד בזה, בדברי רבינו בחיי זיע"א, על מאמר הכתוב ¹⁰⁹, "וְכָל קָרְבָּן מִנְחָתְךָ

בְּמִלַּח תִּמְלַח, וְלֹא תִשָּׁבֵית מִלַּח בְּרִית אֶלֶּהֶיךָ מֵעַל מִנְחָתְךָ, עַל כָּל קָרְבָּנְךָ תִּקְרִיב

מִלַּח":

"ועל דרך המדרש, יש בו ביאור לדרך הקבלה -

ברית כרותה למלח, מששת ימי בראשית,

¹⁰⁴ ויקרא, ב' - יג'.

¹⁰⁵ בראשית רבה, פרשה ה', ד'.

¹⁰⁶ איוב, כח' - יא'.

¹⁰⁷ ירמיה, י' - יב'.

¹⁰⁸ ירמיה, לא' - יד'.

¹⁰⁹ ויקרא, ב' - יג'.

שהובטחו מים התחתונים, ליקרב במלח, וניסוך המים בחג.

וכן אמרו במדרש ¹¹⁰ -

מים התחתונים, נקראו מים בוכים,

ולמה נקראו מים בוכים?

כי בשעה שחילק הקדוש ברוך הוא את המים, נתן אלו למעלה ואלו למטה,

התחילו מים התחתונים בוכים,

וזהו שכתוב ¹¹¹, 'מִבְּכֵי נְהָרוֹת חִבְשִׁי'.

אמר רבי אבא -

בבכי נתפרשו המים התחתונים מן העליונים,

אמרו, אוי לנו שלא זכינו לעלות למעלה להיות קרובים ליוצרנו,

מה עשו?

העיזו פניהם, ובקעו תהומות, ובקשו לעלות,

עד שגער בהן הקדוש ברוך הוא!

שנאמר ¹¹², 'הַנּוֹתֵן בְּיָם דָּרָךְ, וּבְמִיִּם עֲזִים נְתִיבָהּ', 'גּוֹעֵר בְּיָם וַיִּבְשֶׁהוּ' ¹¹³.

אמר להם הקדוש ברוך הוא -

הואיל ולכבודי עשיתן כל כך, אין להן רשות למים העליונים לומר שירה עד

שיטלו רשות מכם,

שנאמר ¹¹⁴, 'מִקְלוֹת מִיָּם רַבִּים, אֲדִירִים מְשַׁבְּרֵי יָם'.

ומה הם אומרים?

¹¹⁰ בראשית רבה, פרשה ה', ד'.

¹¹¹ איוב, כח' - יא'.

¹¹² ישעיה, מג' - טז'.

¹¹³ נחום, א' - ד'.

¹¹⁴ תהילים צג' - ד'.

ואֲדִיר בְּמָרוֹם ה' .¹¹⁵

ולא עוד, אלא שעתידין אתם ליקרב על גבי המזבח במלח, וניסוך המים.

ועוד דרשו במקום אחר -

העולם כולו, שלישי מדבר - שלישי ישוב - שלישי ים.

עמד ים לפני הקדוש ברוך הוא, אמר לפניו: רבונו של עולם, במדבר נתנה תורה,

בישוב נבנה בית המקדש, אני מה תהא עלי?

אמר לו, עתידין ישראל, שיקריבו מלח על גבי המזבח.

ויעויין עוד בזה, בדברי ה"זוהר הקדוש" ¹¹⁵ :

"בְּגִין דְּמִים תִּתָּאִין, אִינוּן בּוֹכִין וְאֹמְרִין - אָנוּן בְּעֵינֵינוּ, לְמַהּוּי קָדָם מְלָכָא עֲלֵת הָעֲלֹת".

ועל פי זה, כתב בספר הקדוש "אמרי שמאי" ¹¹⁶ , משמו של הגה"ק רבי משה

טייטלבוים זיע"א ¹¹⁷ , את מאמר הכתוב ¹¹⁸ , "עַל נִהְרֹת פְּבֶל, שָׁם יִשְׁכְּנוּ, גַּם

בְּכִינוּ, בְּצִכְרֵנוּ אֶת צִיּוֹן":

"מדוע כתוב 'גם בְּכִינוּ'?"

משום, שהמים התחתונים בכו, כשהבדיל הקדוש ברוך הוא, בין מים עליונים

למים תחתונים,

והקדוש ברוך הוא, ניחמם, שיקחו מהם מים ומלח לקורבנות.

וכשנחרב בית המקדש, הופסקו הקורבנות,

והמים חזרו ובכו, על שהפסיקו לקחת מהם מים ומלח לקורבנות.

¹¹⁵ "תיקוני הזוהר", (תיקון ה', דף יט' ע"ב).

¹¹⁶ להגה"ק רבי שמאי גינזבורג זיע"א.

פרשת ויקרא, עמוד יג'.

¹¹⁷ בספרו הקדוש "תפילה למשה".

¹¹⁸ תהילים, קלז' - א'.

וזהו הפירוש, 'גם בכינוי' -

גם אנחנו בכינו על חורבן בית המקדש, יחד עם המים שבנו על הפסקת הקורבנות.

והקדוש ברוך הוא, ניחם את שניהם -

שהוא עתיד לרפאות אותנו, ואת המים, כשיבנה בית המקדש.

כמו דאיתא במדרש ¹¹⁹ -

'גָדוֹל כִּיָּם שְׁבָרָךְ' ¹²⁰, מי שעתיד לרפאות שברו של ים, הוא ירפא לך".

והנה, על מאמר הכתוב ¹²¹, "וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת הָרָקִיעַ, וַיַּבְדֵּל, בֵּין הַמַּיִם אֲשֶׁר מִתַּחַת לָרָקִיעַ וּבֵין הַמַּיִם אֲשֶׁר מַעַל לָרָקִיעַ, וַיְהִי כֵן", כתב "בעל הטורים" זיע"א:

"ב' במסורה, הכא ימַעַל לָרָקִיעַ' ¹²², ואידך, 'וַיְהִי קוֹל מַעַל לָרָקִיעַ' ¹²³."

ובביאור העניין, כתב דודי הגה"ק רבינו שלמה אסולין זיע"א ¹²⁴:

"לרמוז, מה שאמרו חז"ל ¹²⁵ -

שכאשר הפריד הקדוש ברוך הוא מים התחתונים ממים העליונים, בכו מים התחתונים, ואמרו: אן בעינן, למהוי קדם מלכא,

עד שכרת הקדוש ברוך הוא עמהם ברית, שיטלו מהם מלח למלוח את הקורבנות הקרבים על גבי המזבח, וכן שיטלו מהם לניסוך המים בחג, וכן שיאמרו שירה קודם המים העליונים.

וזהו ¹²⁶, 'וַיְהִי קוֹל מַעַל לָרָקִיעַ' -

¹¹⁹ איכה רבתי, פרשה ב', כב'.

¹²⁰ איכה, ב' - יג'.

¹²¹ בראשית, א' - ז'.

¹²² בראשית, א' - ז'.

¹²³ יחזקאל, א' - כה'.

¹²⁴ בספרו הקדוש "שלמי שמחה".

¹²⁵ וכמו שנתבאר בתחילת אות זו.

שכאשר הבדיל הקדוש ברוך הוא, בין מים התחתונים למים העליונים,

בכו מים התחתונים, ונשמע קולם,

עבור מה שרצו להיות מעל לרקיע, וקרובים אליו יתברך".

והנה, אותה הבכייה שבכו המים התחתונים, היא הבכייה הראשונה שהיתה
בבריאה, וזאת אשר עלינו ללמוד מבכייה זו, להלכה ולמעשה:

בכייה ראשונה זו, הינה בכייה של השתוקקות ורצון להיות דבוקים וחבוקים
בהבורא ית"ש!

ומעתה, כל בכייה, שאינה בבחינת בכייה של השתוקקות שכזו, כמוה כבחייה
של חינם,

וכבר ביארו לנו רבותינו ז"ל¹²⁷, שבכייה של חינם מובילה לבכייה לדורות,
חלילה וחס, וכפי שהיה בזמן המרגלים.

ט. ולאור המתבאר, נשכיל ונבין:

בצלאל, למד ברוחב דעתו מאבותיו הקדושים: מרים הנביאה ע"ה, יהודה וחור,
את עניין המים¹²⁸,

שכן, עניין המים, מלמד על "כוח ההבדלה", וכפי שהבדיל הבורא ית"ש בין
המים התחתונים למים העליונים¹²⁹.

וכוח ההבדלה, היינו, מעלת המשכן, שהיתה אצל עם ישראל!

שכן, תכליתה ומטרתה, היתה, להבדיל ולגדור גדר אצל עם ישראל,

וממילא, ליצור "פְּלִי קִיבּוּל", אשר בכוחם נזכה לקבל את אותם האורות של
הבורא ית"ש¹³⁰.

¹²⁶ יחזקאל, א' - כה'.

¹²⁷ סוטה, לה' ע"א.

¹²⁸ וכמו שנתבאר לעיל באות ד'.

¹²⁹ וכמו שנתבאר לעיל באות ח'.

¹³⁰ וכמו שנתבאר לעיל באות ג'.

ומעתה, נשכיל ונבין, את מאמר רבותינו ז"ל¹³¹ :

"אמר רב יהודה אמר רב -

יודע היה בצלאל, לצרף אותיות שנבראו בהן שמים וארץ,

כתיב הכא¹³² , 'וַיִּמְלֵא אֶת־רוּחַ אֱלֹהִים, בְּחִכְמָה בְּתִבּוּנָה וּבְדַעַת',

וכתיב התם¹³³ , ' ה' בְּחִכְמָה יָסַד אֶרֶץ, כֹּונֶן שָׁמַיִם בְּתִבּוּנָה',

וכתיב¹³⁴ , 'בְּדַעַתוֹ תִּהְיוּמוֹת נְבֻקְעוֹי'."

דחנה, כתב הגה"ק בעל "בת עין" זיע"א¹³⁵ -

"ובחינה זו, מרומז, בתיבת 'וַיִּוְשַׁע ה' בַּיּוֹם הַהוּא' וגו'¹³⁶,

'ההוא', ראשי תיבות של 'אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ'¹³⁷, הנאמר בבריאת העולם."

והנה, ראשי התיבות הללו, הינם שם קדוש, אשר שורשו במידת הדעת,

שכן, על מאמר הכתוב בפרשת "מקץ"¹³⁸ , 'וַיִּוְסַף הוּא הַשְּׁלִיט עַל הָאָרֶץ, הוּא

הַמְּשַׁבֵּיר לְכָל עִם הָאָרֶץ, וַיִּבְּאוּ אֲחֵי יוֹסֵף - וַיִּשְׁתַּחֲווּ לוֹ אַפְּסִים אֶרְצָה", כתב רבינו

הרי"ח הטוב זיע"א¹³⁹ -

"דידוע, ששם אהו"ה, הרמוז בראשי תיבות¹⁴⁰ , 'אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ',

¹³¹ ברכות, נה' ע"א.

¹³² שמות, לה' - לא'.

¹³³ משלי, ג' - יט'.

¹³⁴ משלי, ג' - כ'.

¹³⁵ שמות, יד' - טז'.

¹³⁶ שמות, יד' - ל'.

¹³⁷ בראשית, א' - א'.

¹³⁸ בראשית, מב' - ו'.

¹³⁹ בספרו הקדוש "בן איש חי דרשות".

¹⁴⁰ בראשית, א' - א'.

הוא בדעת, ומספרו טוב¹⁴¹ - שהוא כינוי ליסוד, הנקרא טוב,

בסוד¹⁴², 'יוסף בן שבע עשרה שנה'.

שהיסוד עולה עד הדעת, ומקבל הארות משם.

ולכן, אצל יוסף הצדיק ע"ה, נתקיימו אוצרות התבואה, ומילא כנגדם אוצרות כסף,

דכתיב¹⁴³, 'ובדעת הדרים מלאו, כל הון יקר ונעים'.

וזה שנאמר, 'יוסף הוא השליט' -

צרף אות ה' ד'השליט', עם תיבת 'הוא', יהיה צירוף אהו"ה¹⁴⁴.

יען, כי 'הוא המושביר' -

צרף אות ה' של 'המושביר', עם תיבת 'הוא', יהיה גם כן צירוף אהו"ה¹⁴⁵.

רצונו לומר - כי שם אהו"ה, 'מושביר לכל עם הארץ'."

¹⁴¹ היינו:

שם אהו"ה, עולה בגימטריא למניין יז',

וכמו כן, מניין טוב, עולה בגימטריא למניין זה.

¹⁴² בראשית, לז' - ב'.

¹⁴³ משלי, כד' - ד'.

¹⁴⁴ היינו:

מילת "הוא", עולה בגימטריא למניין 12,

וכשנוסיף לזה, את האות ה', של מילת "השליט", נגיע למניין 17,

כמניין שם אהו"ה.

¹⁴⁵ היינו:

מילת "הוא", עולה בגימטריא למניין 12,

וכשנוסיף לזה, את האות ה', של מילת "המושביר", נגיע למניין 17,

כמניין שם אהו"ה.

והנה, כבר דרשו רבותינו ז"ל¹⁴⁶, "אם אין דעת, הבדלה מניין"!!

והיינו:

שאותו ההבדלה, בה השתמש בצלאל בעת בניית המשכן, נעוצה היתה, באותו שם קדוש, בו נבראו שמים וארץ, ואשר הוא שורשו של "מידת הדעת",

וממילא, משורשו, בא שפע גדול ועצום לעולם, ברוחניות ובגשמיות.

ל. זאת תורת העול"ה:

א. כוח ההבדלה, הוא כוח גדול ונשגב, הנצרך לאדם בעבודת הקודש.

ב. כוח ההבדלה, הוא הכנת גבולות, וההעמדת מחיצות,

והוא הוא מאמר הכתוב¹⁴⁷, "גְּבוּל שְׁמֵת בֶּל יַעֲבְרוּן, בֶּל יִשְׁבּוּן לְכִסּוֹת הָאָרֶץ".

ג. כוח ההבדלה, היינו, הכנת כלים לקבלת שפע האורות של הבורא ית"ש, על ידי היבדלות והרחקה מן השטן וגונדא דיליה - המפריעים לכוחות הקדושה.

ד. כוח ההבדלה, הוא הכוח שהשתמש בו הבורא ית"ש בעת בריאת העולם, והוא הכוח בו השתמש בצלאל בעת הקמת המשכן,

וממילא, המשתמש בכוח זה, בונה בכל יום ויום משכן להבורא ית"ש, ומעיד על קיום העולם וחידוש הבריאה בכל יום ויום.

ה. כוח ההבדלה, יוצר לאדם התחדשות תמידית בעבודת ה',

וכעניין מה שנאמר בפרשת החודש¹⁴⁸, "הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֹאשׁ חֳדָשִׁים, רֹאשׁוֹן הוּא לָכֶם לְחֹדְשֵׁי הַשָּׁנָה",

וכלשונו הקדוש של רש"י הקדוש¹⁴⁹, "הראהו לבנה בחידושה, ואמר לו, כשהירח מתחדש יהיה לך ראש חודש",

¹⁴⁶ תלמוד ירושלמי, מסכת ברכות, פ"ה ה"ב.

¹⁴⁷ תהילים, קד' - ט'.

¹⁴⁸ שמות, יב' - ב'.

וכלשון רבותינו, בתקנת "ברכת הלבנה" -

"וּלְבַנָּה אָמַר שְׁתַּחֲדָשׁ, עֲטַרְתַּ תַּפְאֶרֶת לְעַמּוּסֵי בָטָן,

שְׁגָם הֵם עֲתִידִים לְהִתְחַדֵּשׁ כְּמוֹתָהּ, וּלְפָאֵר לְיוֹצְרָם עַל שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ".

ו. ובפרט, שאף אצל הלבנה מצינו את כוח ההבדלה,

שכן, על מאמר הכתוב ¹⁵⁰, "וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת שְׁנֵי הַמָּאֲרֹת הַגְּדֹלִים, אֶת הַמָּאֹר

הַגָּדֹל לְמִמְשָׁלֶת הַיּוֹם, וְאֶת הַמָּאֹר הַקָּטָן לְמִמְשָׁלֶת הַלַּיְלָה, וְאֶת הַכּוֹכָבִים",

עמדו רבותינו ז"ל ¹⁵¹, בקושיא:

"רבי שמעון בן פזי, רמי ¹⁵² -

כתיב ¹⁵³, "וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת שְׁנֵי הַמָּאֲרֹת הַגְּדֹלִים",

וכתיב ¹⁵⁴, "אֶת הַמָּאֹר הַגָּדֹל" ... "וְאֶת הַמָּאֹר הַקָּטָן"?."

ותירצו:

"אמרה ירח לפני הקדוש ברוך הוא: רבונו של עולם -

אפשר לשני מלכים, שישתמשו בכתר אחד?

אמר לה -

לכי ומעטי את עצמך!"

ומבואר:

שהבורא ית"ש, עשה הבדלה, בין השמש לבין הירח.

¹⁴⁹ שם.

¹⁵⁰ בראשית, א' - טז'.

¹⁵¹ חולין, ס' ע"ב.

¹⁵² היינו:

רבי שמעון פזי, הקשה סתירה בין הפסוקים.

¹⁵³ בראשית, א' - טז'.

¹⁵⁴ בראשית, א' - טז'.

ז. כוח ההבדלה, נותן לאדם כוחות גדולים ועצומים, שגם כאשר הוא יפול, תהיה לו כוח של תקומה,

ובבחינת ¹⁵⁵, "כִּי שָׁבַע יַפּוֹל צְדִיק וְקָם, וְרָשָׁעִים יִפְּשְׁלוּ בְרָעָה".

ובבחינת מה שדרשו רבותינו ז"ל ¹⁵⁶, מן המקרא הזה ¹⁵⁷, וממאמר הכתוב ¹⁵⁸,
"אֵל תִּשְׁמָחִי אִיבָתִי לִי, כִּי נִפְלָתִי קָמָתִי, כִּי אָשַׁב בַּחֲשָׁךְ, יִהְיֶה אֹר לִי":

"אֵל תִּשְׁמָחִי אִיבָתִי לִי",

למה?

'כִּי נִפְלָתִי קָמָתִי'."

שכן, הלבנה, במהותה, מתמעטת וגדלה מידי חודש בחודשו,

ואף האדם אשר נוהג בכוח ההבדלה, כאשר הוא נופל ומתמעט, סופו לקום ולגדול.

ח. כוח ההבדלה, אשר שורשו מן הדעת ¹⁵⁹, בכוחו להשפיע לאדם שפע גדול ועצום ¹⁶⁰,

ובפרט בימי הפסח, חודש ניסן, וכמאמר הכתוב בפרשת החודש ¹⁶¹, "הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֵאשׁ חֳדָשִׁים, רֵאשׁוֹן הוּא לָכֶם לְחֹדְשֵׁי הַשָּׁנָה".

שכן, ישנם ג' שמות קודש הממונים על הפרנסה. וכדלהלן:

השם הקדוש "פא"י", היוצא מראשי התיבות של מאמר הכתוב ¹⁶², "פִּוֹתֶיךָ אֶת יָדְךָ, וּמִשְׁבִּיעַ לְכָל חַי רְצוֹן",

¹⁵⁵ משלי, כד' - טז'.

¹⁵⁶ מדרש תהילים, (פרק כב', אות ה').

¹⁵⁷ לדעת רבי שמואל.

¹⁵⁸ מיכה, ז' - ח'.

¹⁵⁹ וכמו שנתבאר לעיל באות ט'.

¹⁶⁰ וכמו שנתבאר לעיל באות ט'.

¹⁶¹ שמות, יב' - ב'.

השם הקדוש "סאל", העולה בגימטריא כמניין השם הקדוש "פאיי"¹⁶³,
השם הקדוש "חתך", היוצא מסופי התיבות של מאמר הכתוב¹⁶⁴, "פֹתַח אֶת
יָדְךָ, וּמִשְׁפִּיעַ לְכָל חַי רִצּוֹן".
והנה, ראשי התיבות של אותם ג' שמות הקודש: "פאיי", "סאל", "חתך", הוא
"פסח",
ללמדך:
שחודש ניסן וחג הפסח, בו נהיינו לעם, באמצעות כוח ההבדלה!
וכמאמר הכתוב¹⁶⁵, "וְהִיְתָם לִי קְדָשִׁים כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי יְהוָה וְאַבְדֵּל אֶתְכֶם מִן
הָעַמִּים לִהְיוֹת לִי",
וכדרשת רבותינו ז"ל בזה¹⁶⁶, "אם אתם מובדלים מהם, הרי אתם שלי. ואם
לאו, אתם של נבוכדנצר וחבריו",
הוא זמן גדול המסוגל לפרנסה גדולה, ברוחניות ובגשמיות.
ובוודאי, שכאשר נתחזק ונתדבק במידה זו, יקויים בנו מאמר הכתוב¹⁶⁷, "כִּי־מִי
צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, אֶרְאֶנוּ נִפְלְאוֹת".
יתן ה' יתברך, ונזכה לזה. אמן.

¹⁶² תהילים, קמה' - טז'.

¹⁶³ היינו:

השם הקדוש "סאל", עולה בגימטריא למניין 91,

וכמו כן, השם הקדוש "פאי", עולה בגימטריא למניין זה.

¹⁶⁴ תהילים, קמה' - טז'.

¹⁶⁵ ויקרא, כ' - כו'.

¹⁶⁶ לשון קודשו של רש"י הקדוש, שם.

¹⁶⁷ מיכה, ז' - טו'.

"וְצִתֵּיתִי לָהֶם בְּבֵיתִי וּבְחוֹמֹתַי יָד וְשֵׁם"

- הגה"ק רבי רפאל משה אלבאז בן רבי שמואל זיע"א
- הגה"צ רבי דוד מסעוד עובדיה בן אסתר זיע"א
- הגה"צ רבי חיים וואלקין בן צביה זיע"א
- הגה"צ רבי משה איבגי בן אסתר זיע"א
- רבי אברהם איבגי בר רחמה זצ"ל
- רבי שלום איבגי בר רחמה זצ"ל
- צורי (צורישדי) גניש ז"ל בן יולנדה תחי'
- אפרים (אפי) ביתן בן קונפיטה ז"ל
- משה חיון בר קוקה ז"ל
- דב לוסטרניק בר אביבה ז"ל

~~~

- הצדקת מזל טוב אלבאז (לבית סודרי) בת רבקה ע"ה
- הצדקת מרים רמו עובדיה בת אסתר ע"ה
- הצדקת ברוריה מויאל בת חוה ע"ה
- זוהרה פרץ (לבית כהן) בת רחל ע"ה
- מזל טוב סיגלר (לבית עובדיה) בת זוהרה ע"ה
- רחל עמוס (לבית מלכה) בת אסתרלייה ע"ה
- נחמה נעמי דידי (לבית מלכה) בת אסתרלייה ע"ה
- אליס חוה עישה לוי (לבית סיבוגי) בת גרסיה ע"ה
- אריקה ביננבאוס ע"ה (לבית פינקסוביץ) בת יוסף וברטה שיחי'
- חנה אילוז בת פרחא ע"ה
- איילה בת נעמי ע"ה

לעילוי נשמתם הטהורה

של הקדושים אשר נרצחו על קידוש ה'

בחג "שמחת-תורה" תשפ"ד